

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2020 r. Sąd Okręgowy w Katowicach w punkcie 1 zmienił decyzję organu rentowego Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 sierpnia 2017 r. w ten sposób, że przyznał odwołującej C. S. od dnia 1 października 2017 r. policyjną rentę rodzinną w wysokości obowiązującej przed tym dniem, zaś w punkcie 2 zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 180 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

W przedstawionej decyzji organ rentowy, powołując się na przepisy art. 24a w zw.

z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin

(Dz. U. z 2016 r. poz. 708 z późn.zm) oraz na podstawie informacji otrzymanej w IPN

Nr (...) z dnia 17 maja 2017 r., od dnia 1 października 2017 r. ponownie ustalił wysokość renty rodzinnej dla C. S. po zmarłym emerycie S. S. (1). W uzasadnieniu decyzji wskazał, iż podstawę wymiaru świadczenia stanowi kwota 4.644,25 zł. Wysokość emerytury zmarłego, od której naliczona jest renta rodzinna została ograniczona do kwoty przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS i wynosi kwotę 2069,02 złotych. Ustalona wysokość renty rodzinnej nie może być wyższa od kwoty 1747,19 złotych, tj. przeciętnej renty rodzinnej ogłoszonej przez Prezesa ZUS. Do renty przysługuje dodatek pielęgnacyjny w kwocie 209,59 zł. Po potrąceniu składki na ubezpieczenie zdrowotne i zaliczki na podatek dochodowy renta wynosi 1666,53 zł.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła ubezpieczona C. S., domagając się jej zmiany i ustalenia, że renta przysługuje w tej samej wysokości co poprzednio. Skarżąca wskazała, że S. S. (1) był oficerem dochodzeniowym, a nie tajnym współpracownikiem SB ani funkcjonariuszem tej służby. Dodała, że S. S. (1) był słuchaczem szkoły w L. w okresie od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r., co odbywało się w ramach jego obowiązkowej służby wojskowej. Podała, że jest osobą o stwierdzonym znacznym stopniu niepełnosprawności, w tym wymaga konieczności stałej opieki ze względu na ograniczoną możliwość samodzielnej egzystencji.

Odwołująca wskazała także, że jej mąż na własną prośbę zwolnił się z placówki i został wykreślony ze służby Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwa. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy był fakt przynależności i aktywności w Związku (...), który nie był tolerowany przez organy BP oraz wykonywanie przez męża praktyk religijnych.

Sąd Okręgowy ustalił, iż w okresie od dnia 10 września 1952 r. do dnia 15 lutego

1954 r. S. S. (1) przebywał w Szkole Oficerskiej (...) w L. jako słuchacz. Zwolniono go ze służby w dniu 15 lutego 1954 r. na własną prośbę (k. 205 dokumentacji IPN).

W dniu 1 kwietnia 1957 r. S. S. (1) został przyjęty do Zmotoryzowanego Odvodu Milicji Obywatelskiej (ZOMO) na stanowisko milicjanta kompanii patrolowo – konwojowej, pełniąc obowiązki dzielnicowego, gdzie obowiązki pełnił do 1 kwietnia 1960 roku. W dniu 22 lutego 1960 r. wymieniony złożył wniosek o przeniesienie go do służby w Komendzie Miasta Z., który został pozytywnie rozpoznany. Od 1 kwietnia 1960 r. został przeniesiony na równoległe stanowisko do Komendy Miasta Z. na stanowisko dzielnicowego. Rozkazem Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej z dnia 13 maja 1961 r. został zatwierdzony na stanowisko dzielnicowego. Zaś z dniem 22 lipca 1961 r. awansowano go na stopień sierżanta (k. 90 dokumentacji IPN).

Rozkazem karnym nr (...) z dnia 14 czerwca 1962 r. został ukarany karą upomnienia za niewykonanie rozkazu (k. 92 dokumentacji IPN).

Od 1 lipca 1963 r. zatrudniony był na stanowisku inspektora Sekcji V Wydziału w KWMO w Z. .

W dniu 10 września 1964 r. S. S. (1) złożył wniosek o przeniesienie do KWMO w K. ze względu na przeprowadzkę jego żony z dziećmi. Kolejno w dniu

29 stycznia 1965 r. złożył wniosek o przeniesienie do KWMO w K.. Niemniej

od 1 maja 1965 r. wymieniony był zatrudniony na stanowisku inspektora grupy dzielnicowych KMIPMO w T.. Kolejno zatrudniony był w Komendzie Miasta MO

w K. na stanowisku inspektora Wydziału Dochodzeniowego od 1 grudnia 1966 r. jako straszy oficer dochodzeniowy. Od 1 czerwca 1969 r. wrócił do jednostki w T. jako dyżurny KMIP MO.

Od 1 sierpnia 1971 r. awansował na stanowisko Zastępcy Naczelnika Wydziału Dochodzeniowego.

W dniu 30 czerwca 1981 r. zwolniono S. S. (1) z organów Milicji Obywatelskiej.

W charakterystyce służbowej S. S. (1) z dnia 14 grudnia 1957 r. wskazano, że nie ma on skrytykowanego światopoglądu, gdyż we wrześniu 1957 r. wziął ślub kościelny, mimo że związek małżeński zawarł 4 lata wcześniej. Na powyższą okoliczność przeprowadzono z wymienionym rozmowę, w której starano się wyjaśnić, że jako członek Partii i funkcjonariusz Milicji Obywatelskiej winien być przekonany o słuszności ideologii marksistowskiej. Uwag powyższych nie przyjął, tłumacząc że to jego sprawy osobiste (k. 71 dokumentacji IPN).

W dniu 21 sierpnia 1981 r. wydano decyzję o ustaleniu prawa do emerytury milicyjnej (k. 180 dokumentacji IPN).

Decyzją o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej z dnia 2 listopada 2009 roku na podstawie otrzymanej z IPN informacji, ustalono wysokości emerytury. Wówczas - na podstawie art. 2 ustawy o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści dokumentów sporządzonych przez IPN - jako okres służby w organach bezpieczeństwa przyjęto okres od 10 września 1952 roku do 15 lutego 1954 roku, tj. 1 rok, 5 miesięcy i 6 dni przy 33 latach 2 miesiącach i 2 dniach wysługi lat (k. 107 akt emerytalnych).

Decyzją z dnia 16 lutego 2015 r. C. S. przyznano prawo do renty po zmarłym mężu (k. 139 akt emerytalnych) w wysokości 2904,69 złotych.

Następnie, w związku z wejściem w życie art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r. poz. 708 z późn.zm.), organ emerytalny otrzymał informację z Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 217 maja 2017 r. o przebiegu służby odwołującego się na podstawie posiadanych przez IPN akt osobowych.

Z dokumentacji wynikało, że mąż odwołującej w okresie od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13 b w/w ustawy.

W oparciu o powyższą informację IPN, decyzją z dnia 6 sierpnia 2017 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie art. 24a w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej

i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r. poz. 708 z późn.zm) oraz na podstawie informacji otrzymanej w IPN Nr (...) z dnia 17 maja 2017r. od dnia 1 października 2017 r. ponownie ustalił wysokość renty rodzinnej dla C. S. po zmarłym emerycie S. S. (1).

W piśmie procesowym z 14 października 2019 r. pełnomocnik Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o zawieszenie postępowania bowiem Sąd Okręgowy w Warszawie 24 stycznia 2018 r. w sprawie sygn. akt XIII 1 U 326/18 skierował do Trybunał Konstytucyjnego pytanie prawne o treści:

a) czy art. 15c, art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. lc w związku z art. 13b ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jednolity z dnia 6 maja 2016r. - Dz.U. z 2016r. poz. 708 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) w związku z art. 2 ustawy z 16 grudnia 2016r. są zgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - z uwagi na ukształtowanie regulacji ustawowej w sposób ograniczający wysokość emerytury i renty mimo odpowiedniego okresu służby, w zakresie w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez niego prawa, niedziałania prawa wstecz, powodującego nierówne traktowanie części funkcjonariuszy w porównaniu z tymi, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po dniu 11 września 1989r., skutkując ich dyskryminacją;

b) czy art. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) są zgodne z art. 2, art. 7, art. 95 ust. 1, art. 96 ust. 1, art. 104, art. 106, art. 109 ust. 1, art. 119, art. 120, art. 61 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP, z uwagi na sposób i tryb uchwalenia zaskarżonych przepisów oraz wątpliwości, czy spełnione zostały merytoryczne przesłanki do ich uchwalenia.

Ponadto, w dniu 27 maja 2019 r. tenże Sąd skierował do Trybunału Konstytucyjnego pytanie prawne sygn. akt P 16/19, o treści:

a) czy art. 24a w związku z art. 13b i art. 15c ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin są zgodne z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - w zakresie w jakim na nowo kształtują wysokość renty rodzinnej osób uprawnionych do tego świadczenia, pomimo znacznego upływu czasu od zakończenia służby na rzecz totalitarnego państwa przez członka ich rodziny i w zakresie w jakim przerzucają na uprawnionych do tego świadczenia obowiązek udowodnienia, że zmarły funkcjonariusz, po którym ustalono ich prawo do renty rodzinnej podjął współpracę i czynnie wspierał osoby i organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego;

a) czy art. 24a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin - jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - chociaż różnicuje wysokość renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu Policji poprzez wprowadzenie w art. 24a ust. 2 regulacji ustawowej ograniczającej wysokość tej renty z pominięciem wypracowanej wysługi emerytalnej,
a w szczególności wynikającej ze służby członka rodziny uprawnionego do renty po dniu 31 lipca 1990 r. i z pominięciem zwiększenia wysokości emerytury w związku z inwalidztwem pozostającym w związku ze służbą, co powoduje nierówne traktowanie uprawnionych do renty rodzinnej w stosunku do tych, którzy pobierają świadczenie po funkcjonariuszach, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po 31 lipca 1990r.

Sąd Okręgowy ustalił, iż stan faktyczny był pomiędzy stronami niesporny i został ustalony na podstawie dokumentacji w postaci akt rentowych, akt Instytutu Pamięci Narodowej w K., a także dowodu z zeznań odwołującej i świadka G. S.. Sąd ten dał wiarę przeprowadzonym dowodom, albowiem nie było podstaw do kwestionowania ich mocy dowodowej.

Według tegoż Sądu ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016.708 z późn. zm. - dalej jako policyjna ustawa emerytalna) zastąpiła ustawę z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 46, poz. 210, ze zm.).

Od 1994 r. emerytury funkcjonariuszy wysłużone w tajnej policji politycznej w latach 1944-1989 zostały zrównane „ze służbą w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i w Służbie Więziennej” (art. 13 ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej). Ustawodawca zdecydował w 1994 r., że z emerytury policyjnej nie skorzysta jedynie ten były funkcjonariusz, który służąc „w latach 1944-1956 w charakterze funkcjonariusza organów bezpieczeństwa państwa, porządku i bezpieczeństwa publicznego, przy wykonywaniu czynności służbowych popełnił przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości lub naruszające dobra osobiste obywatela i za to został zwolniony dyscyplinarnie, umorzono wobec niego postępowanie karne ze względu na znikomy lub nieznaczny stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu lub został skazany z winy umyślnej prawomocnym wyrokiem sądu” (art. 13 ust. 2 policyjnej ustawy emerytalnej). Przepis ten miał być dowodem na to, że żaden funkcjonariusz organów bezpieczeństwa z lat 1944-1956, który dopuścił się czynów nazywanych wówczas „stosowaniem niedozwolonych metod w śledztwie”, nie skorzysta z uprzywilejowanego systemu zaopatrzenia emerytalnego.

Ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 24, poz. 145 – dalej jako pierwsza ustawa dezubekizacyjna) - od dnia 1 stycznia 2010 r. obniżył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury męża ubezpieczonej za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 31 lipca 1990 r. z 2,6% do 0,7% w związku z przyjęciem, że te prawa

zostały nabyte niesłusznie z punktu widzenia aktualnej oceny działalności tych instytucji i dopuszczalna jest likwidacja tzw. przywilejów emerytalno - rentowych byłych funkcjonariuszy nadanych im przez władze w czasach poprzedniego ustroju. Przy czym uznano wówczas, że mąż odwołującej w okresie od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13 b ww. ustawy. Powyższe nie wpłynęło na wysokość emerytury, gdyż łącznie S. S. (1) posiadał 33 lata 2 miesiące i 2 dni wysługi lat.

W świetle wprowadzonego wówczas art. 15b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej sam fakt pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa powodował obniżenie świadczenia emerytalnego. Przepisy tej ustawy zostały uznane za zgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przez Trybunał Konstytucyjny. Również Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał te zmiany przepisów za nie naruszające zasad Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zakresie odpowiedniej proporcji podjętych środków a celem, którego realizacji służyły i „właściwej równowagi” pomiędzy interesem jednostki względem interesu społecznego i odnotował, że praca w służbach bezpieczeństwa, która przyczyniała się do naruszeń praw i wolności gwarantowanych przez Konwencję powinna być traktowana jako okoliczność uzasadniająca i usprawiedliwiająca wyodrębnienie kategorii osób świadczących taką pracę i objęcie ich obniżeniem świadczeń emerytalnych. W ocenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka polskie władze w ten sposób położyły kres przywilejom emerytalnym przysługującym członkom byłych komunistycznych służb bezpieczeństwa i zapewniły tym samym sprawiedliwość systemu emerytalnego (v. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24.02.2010 r. sygn. akt K 6/09 i decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 6.06.2013 r. nr (...) w sprawie C. przeciwko Polsce).

W dalszej kolejności, ustawodawca z dniem 1 stycznia 2017 r. - ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016, poz. 2270 – dalej jako druga ustawa dezubekizacyjna) wprowadził do porządku prawnego kolejną regulację wprowadzającą zasadę obniżenia nie tylko policyjnych emerytur, lecz także ingerującą w wysokość policyjnych rent inwalidzkich i rent rodzinnych, po osobach, które „pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa”.

Zgodnie z brzmieniem art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej - za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznano służbę od dnia 22 lipca 1944r. do dnia 31 lipca 1990 r. w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach.

Kryterium formalne pełnienia służby w tak określonych cywilnych i wojskowych formacjach zostało jednak wzmocnione poprzez wskazanie, że jest to „służba na rzecz totalitarnego państwa”.

Powyższa ustawa w art. 24 a ust. 1 wskazuje, że w przypadku renty rodzinnej przysługującej po osobie, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., renta rodzinna przysługuje na zasadach określonych w art. 24, z zastrzeżeniem, iż wysokość renty rodzinnej ustala się na podstawie świadczenia, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu z uwzględnieniem przepisów art. 15c lub art. 22a. Wysokość renty rodzinnej, ustalonej zgodnie z ust. 1, nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej renty rodzinnej wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ust. 2). W celu ustalenia wysokości renty rodzinnej, zgodnie z ust. 1 i 2, organ emerytalny występuje do Instytutu Pamięi Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o sporządzenie informacji, o której mowa w art. 13a ust. 1. Przepisy art. 13a stosuje się odpowiednio (ust. 3).

Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona do renty rodzinnej udowodni, że osoba, o której mowa w tych przepisach, przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęła współpracę i czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego (ust. 4). 5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli renta rodzinna przysługuje po funkcjonariuszu, który po dniu 31 lipca 1990 r.: zginął

w związku z pełnieniem służby lub poniósł śmierć w wypadku pozostającym w związku z pełnieniem służby (ust. 5). W przypadku, o którym mowa w ust. 4, przepis art. 15c ust. 6 stosuje się odpowiednio (ust. 6).

Zgodnie z art. 15c ust. 1. ww. ustawy, w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi:

1) 0% podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b;

2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4.

2. Przepisy art. 14 i art. 15 ust. 1-3a, 5 i 6 stosuje się odpowiednio. Emerytura nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b.

3. Wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

4. W celu ustalenia wysokości emerytury, zgodnie z ust. 1-3, organ emerytalny występuje do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o sporządzenie informacji, o której mowa w art. 13a ust. 1.

5. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się, jeżeli osoba, o której mowa w tych przepisach, udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęła współpracę i czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, środkiem dowodowym może być zarówno informacja, o której mowa w art. 13a ust. 1, jak i inne dowody, w szczególności wyrok skazujący, choćby nieprawomocny, za działalność polegającą na podjęciu, bez wiedzy przełożonych, czynnej współpracy z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego w okresie służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b.

7. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłosi, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", obowiązującą od dnia ogłoszenia ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej

i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. poz. 2270) miesięczną kwotę przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczoną za ostatni miesiąc kwartału poprzedzającego datę ogłoszenia ustawy

z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego,

Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

8. Do obliczenia miesięcznej kwoty przeciętnej emerytury, o której mowa w ust. 3, przyjmuje się kwoty wszystkich jednostkowych emerytur, wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przed odliczeniem składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, a także przed dokonaniem zmniejszeń z tytułu zawieszalności oraz przed dokonaniem potrąceń

i egzekucji. Kwoty, o których mowa w zdaniu pierwszym, oblicza się bez kwot wyrównań oraz dodatków i innych świadczeń pieniężnych przysługujących do emerytury.

9. Miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszona przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z ust. 7, podlega waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

10. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji obowiązującą od tego terminu kwotę, o której mowa w ust. 9.

Ustawa nowelizująca wprowadziła obowiązek organu rentowego podejmowania z urzędu postępowania w sprawie wydania decyzji ustalających na nowo wysokość świadczeń oraz ustaliła, że złożenie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji (art. 2).

Sąd Okręgowy podniósł zatem, że bezpośrednią i wyłączną przyczyną obniżenia ubezpieczonej renty rodzinnej było uznanie męża odwołującej za osobę pełniącą służbę na rzecz totalitarnego państwa, albowiem w okresie od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r. S. S. (1) przebywał w Szkole Oficerskiej MBP w L. jako słuchacz, tj. jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 13 b ust. 1 ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 r.

W ocenie Sądu Okręgowego w procesie interpretacji przepisów ustawy będącej podstawą wydania zaskarżonej decyzji, czyli drugiej ustawy dezubekizacyjnej, nie można tracić z pola widzenia, iż ustawodawca posługuje się pojęciem „służby na rzecz totalitarnego państwa” z pominięciem definicji takiej służby, ograniczając się jedynie do umieszczenia katalogu instytucji i jednostek, które należy traktować jako totalitarne.

Sąd ten podniósł, że obniżenie emerytur wszystkim funkcjonariuszom służb i organów bezpieczeństwa, niezależnie od ich roli i funkcji pełnionej w tych służbach było już przedmiotem poprzednich rozwiązań ustawowych przyjętych w 2009 r., tzw. pierwszej ustawy dezubekizacyjnej. W świetle wprowadzonego wówczas art. 15b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej, sam fakt pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa powodował obniżenie świadczenia emerytalnego, albowiem brak było uzasadnionych przesłanek do przyjęcia, że oprócz kryterium pełnienia służby w organie bezpieczeństwa państwa, doniosłość prawną dla ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego ma przesłanka w postaci rodzaju wykonywanych przez funkcjonariusza zadań w organie. Europejski Trybunał Praw Człowieka stanął na stanowisku, że wspomniana regulacja stanowi kres przywilejom emerytalnym przysługującym byłym członkom komunistycznych służb bezpieczeństwa i zapewnia sprawiedliwość systemu emerytalnego w Polsce.

Analiza przepisów tzw. pierwszej i drugiej ustawy dezubekizacyjnej doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, iż kryterium formalne służby w określonych cywilnych i wojskowych formacjach zostało wzmocnione poprzez wskazanie, że jest to służba na rzecz totalitarnego państwa.

W ocenie tegoż Sądu, taki zabieg ustawodawcy należy traktować jako wprowadzenie dodatkowego nieznanego dotąd kryterium, nakazującego weryfikację, czy w przypadku pełnienia służby w wymienionych przez ustawodawcę instytucjach i formacjach mamy do czynienia ze „służbą na rzecz totalitarnego państwa”.

Sąd ten podniósł przy tym, iż dokonując interpretacji prawa należy brać pod uwagę nie „wyrwany z kontekstu” przepis, ale należy uwzględnić jego „otoczenie normatywne”, gdyż przepis jako samodzielna jednostka redakcyjna może nie zawierać wszystkich niezbędnych

do skonstruowania normy prawnej elementów. Zatem, znaczenie pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” nie może zostać pominięte przy stosowaniu przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby

Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Z powyżej naprowadzonych względów, Sąd Okręgowy podzielił i uznał za własny pogląd Rzecznika Praw Obywatelskich zaprezentowany w stanowisku w sprawie odwołań od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA obniżających z dniem 1 października 2017 r. świadczenia emerytalno - rentowe byłym funkcjonariuszom służby ochrony PRL z dnia 30 maja 2019 r. i z dnia 10 czerwca 2019 r.

W rzeczonym stanowisku swym Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, że ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 r. nie można czytać w oderwaniu od całego systemu prawnego Rzeczypospolitej. Powinno to być rzeczą naturalną, albowiem w związku

z rozszerzeniem porządku prawnego funkcjonującego na terenie Polski o umowy międzynarodowe znacznie wzrosła rola wykładni systemowej. W tym przypadku, jak trafnie wskazał Rzecznik Praw Obywatelskich, należało uwzględnić, że preambuła do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186 ze zm.), zwanej dalej „ustawą lustracyjną” stwierdza, że to praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów, związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego stroju totalitarnego. W ten sposób sam ustawodawca w preambule ustawy lustracyjnej stwierdził, jakie działania są działaniami na rzecz totalitarnego państwa. W tej sytuacji wykładnia art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej powinna uwzględniać tę okoliczność, jest to bowiem jedyna legalna definicja służby na rzecz totalitarnego państwa. Tylko taki sposób wykładni zapewnia realizację celu nowelizacji policyjnej ustawy emerytalnej, by ci, których służba nie była działaniem na rzecz totalitarnego państwa nie tracili w sposób nieuzasadniony świadczeń (gdyby ustawodawca miał inny cel, to nie wprowadzałby tej definicji, ale tylko wymienił jednostki organizacyjne - tak jak to zrobiono w 2009 r.). Oznacza to jednak – jak podniósł Sąd Okręgowy - że po zmianach dokonanych drugą ustawą nowelizacyjną z 16 grudnia 2016 r. nie wystarczy,

że organ rentowy zmniejszając emeryturę lub rentę wykaże pełnienie służby w wymienionych przez ustawodawcę cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. Musi ponadto wykazać, że była to służba na rzecz totalitarnego państwa, która według legalnej definicji zawartej w preambule ustawy lustracyjnej polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków zawodowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Tylko taki sposób wykładni art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej zapewnia spójność i logiczność obowiązującego w tym zakresie prawa oraz to,

że działanie, które nie zostało zakwalifikowane przez samego ustawodawcę jako działanie na rzecz totalitarnego państwa, nie spowoduje nieuzasadnionego obniżenia świadczenia emerytalnego (rentowego). Tylko wskazana powyżej wykładnia art. 13b ust. 1 ustawy

o zaopatrzeniu emerytalnym zapewni również, że ingerencja w prawo do poszanowania mienia będzie miała charakter ingerencji racjonalnie uzasadnionej w rozumieniu art. 1 Protokołu Nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W interesie publicznym jak wymaga tego standard konwencji leży bowiem, aby osoby, które w sensie materialnym nie pełniły służby na rzecz państwa totalitarnego, co zresztą sam ustawodawca potwierdził, definiując służbę na rzecz tego państwa, nie ponosiły konsekwencji w postaci obniżenia świadczenia emerytalnego (rentowego). Tylko wtedy też ingerencja w prawo do poszanowania mienia będzie rozsądnie proporcjonalna

do realizowanego celu. Zostanie też wówczas osiągnięta „sprawiedliwa równowaga” pomiędzy wymogami interesu powszechnego społeczeństwa, a wymogami praw podstawowych przysługujących osobie. Tylko w ten sposób zostanie też zachowana systemowa spójność pomiędzy treścią art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej, a treścią preambuły do ustawy lustracyjnej.

Mając na uwadze poczynione powyżej rozważania, Sąd Okręgowy stwierdził, iż zastosowanie do ubezpieczonego rygoru przewidzianego w tzw. drugiej ustawie dezubekizacyjnej wymagałoby kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek tj. przesłanki pełnienia służby w instytucjach wymienionych w katalogu jednostek organizacyjnych zawartym w art. 13 b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej oraz podejmowania w okresie tej służby działań na rzecz totalitarnego państwa przejawiających się w zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów, związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy wskazał, że wbrew normie wynikającej z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. organ rentowy nie wykazał, że S. S. (1) w okresie

od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r. faktycznie podejmował jakąkolwiek działalność polegającą na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Z zebranego materiału dowodowego nie wynika taka działalność ubezpieczonego. W toku procesu odwołująca, jak i świadek – córka S. S. (1), G. S. kategorycznie zaprzeczyły, aby ich mąż i ojciec podejmował działania na rzecz totalitarnego państwa. S. S. (1) przez cały okres służby pracował jako dzielnicowy, a później jako funkcjonariusz jednostki dochodzeniowej. Zajmował się on zatem wykrywaniem przestępstwa i ściganiem przestępców, za co zresztą był wielokrotnie nagradzany. Dla ustalenia charakteru pracy S. S. (1) w okresie od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r. nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż w związku z wejściem w życie tzw. pierwszej ustawy dezubekizacyjnej, organ rentowy zaniechał obniżenia ubezpieczonemu S. S. (1) wysokości świadczenia. Obecnie nie ujawniono żadnych nowych okoliczności co do przebiegu jego służby. Zaznaczyć także należy, że S. S. (1) był osobą wierzącą, zawarł z C. S. ślub kościelny. Jednocześnie ze służby w szkole w L. został zwolniony na własną prośbę. Zatem, powyższe nakazuje przyjąć, iż służba ubezpieczonego nie nosiła znamion działania na rzecz totalitarnego państwa.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek o zawieszenie niniejszego postępowania do czasu zakończenia postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie

XIII 1 U 326/18, wskazując, iż orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie będzie miało wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, skoro Sąd orzekając w niej stosuje przepisy powołanej ustawy interpretując je w zgodzie z normami konwencyjnymi. Zakres pytań prawnych skierowanych do Trybunału tej kwestii nie obejmuje.

Sąd ten zauważył również, że zgodnie z art. 91 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. W myśl art. 91 ust. 2 Konstytucji RP, umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

Z przepisu tego wynika zatem obowiązek sądu odmowy zastosowania ustawy wówczas, gdyby się okazało, że nie można jej pogodzić z umową międzynarodową. Reguła kolizyjna zawarta w art. 91 ust. 2 Konstytucji RP nakazuje jednak przede wszystkim wykorzystać taką możliwość wykładni ustawy, która da się pogodzić z umową. W realiach niniejszej sprawy konieczne było zatem przeprowadzenie wykładni przepisów stanowiących podstawę prawną zaskarżonej decyzji w odniesieniu do wymagań zawartych w art. 1 Protokołu Nr 1 Konwencji Europejskiej, jako wiążącego Polskę standardu konwencyjnego.

Zatem Sąd Okręgowy podniósł, iż Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej też Konwencja Europejska) stanowi część polskiego porządku prawnego, została bowiem przez Rzeczpospolitą Polską ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (art. 1 ustawy z 2 października 1992 r. o ratyfikacji Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. Nr 85, poz. 427) oraz oświadczenie rządowe z dnia 7.04.1993 r. (Dz. U. Nr 61, poz. 285). Jej postanowienia stanowią zatem nie tylko wskazówkę przy interpretacji przepisów prawa, ale i bezpośrednią podstawę rozstrzygnięć organów krajowych. Postanowienia Konwencji mają przy tym pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy nie da się pogodzić z Konwencją (art. 91 ust. 2 Konstytucji). Zgodnie

z treścią art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175) każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do poszanowania swego mienia. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego. Postanowienia te nie będą jednak w żaden sposób naruszać prawa państwa do stosowania takich ustaw, jakie uzna za konieczne do uregulowania sposobu korzystania z własności zgodnie z interesem powszechnym lub w celu zabezpieczenia uiszczania podatków bądź innych należności lub kar pieniężnych. Zatem Sąd Okręgowy podniósł, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu w swoim ugruntowanym już orzecznictwie wskazuje, że wszystkie zasady wynikające z art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji mają zastosowanie w przypadku świadczeń emerytalno - rentowych, zatem zmniejszenie lub zaprzestanie wypłaty takiego świadczenia może stanowić ingerencję w poszanowanie własności w rozumieniu art. 1 Protokołu Nr 1.

W szczególności ma to miejsce gdy odebranie, zawieszenie lub obniżenie renty lub emerytury nastąpiło nie w rezultacie zmian w osobistej sytuacji ubezpieczonego, ale w rezultacie zmian w przepisach i sposobie ich stosowania. Przyznanie świadczenia rentowego, którego skarżąca została następnie pozbawiona, nawet z tego powodu, że jej mąż nie spełniał od początku wymagań prawnych rodzi mienie dla celów tego Protokołu (v. sprawa M. przeciwko Polsce, decyzja z dnia 15 września 2009 r., Skarga Nr 10373/0). Równocześnie fakt, że dana osoba należała do państwowego systemu ubezpieczeń społecznych, nie musi oznaczać

braku możliwości zmian w tym systemie, zarówno co do warunków uprawnienia do wypłat, jak i wysokości emerytury lub renty w odpowiedzi na przemiany społeczne i ewoluujące poglądy na temat kategorii osób wymagających pomocy społecznej, a także w reakcji na zmiany sytuacji pojedynczych osób. Jeśli więc uległy zmianie krajowe wymagania prawne dotyczące przyznania określonego świadczenia lub renty albo emerytury i osoba wchodząca w grę przestała je spełniać, ingerencja państwa polegająca na zmniejszeniu lub zaprzestaniu wypłaty świadczeń emerytalno - rentowych jest dopuszczalna jedynie o ile jest uzasadniona,

a więc zgodna z prawem, realizuje cele, mieszczące się w granicach interesu publicznego

i jest rozsądnie proporcjonalna do realizowanego celu, zatem zachowana jest „sprawiedliwa równowaga” pomiędzy wymogami interesu publicznego a wymogami ochrony praw podstawowych przysługujących danej osobie (v. wyrok z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie P. przeciwko Cyprowi, skarga nr 71148, decyzja z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie M. przeciwko Litwie, skarga nr 75916/13). 1. Ponadto, Trybunał Europejski

wymaga, aby w każdym przypadku gdy w grę wchodzi zagadnienie interesu publicznego władze publiczne działały z najwyższą starannością, w sposób niezwłoczny i stosowny zgodnie z zasadą „dobrego rządzenia” i podkreśla, że wymóg „równowagi” nie będzie zachowany w sytuacji gdy osoba zainteresowana ponosi indywidualny i nadmierny ciężar.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy podniósł, iż nakaz pominięcia art. 22

ust. 1-3 ustawy oznacza konieczność przeliczenia renty według zasad uprzednio obowiązujących.

W niniejszej sprawie nie ujawniono żadnych dowodów świadczących o tym, aby zmarły mąż odwołującej uczestniczył w bezprawnych działaniach policji politycznej

poprzez zwalczanie opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Zatem bezzasadne było przyjęcie przez organ rentowy, iż ubezpieczony pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13 b. Wobec tego, nie zachodziły podstawy prawne do obniżenia policyjnej renty rodzinnej odwołującej na podstawie art. 24a powołanej ustawy emerytalnej.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Okręgowy, na podstawie

art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującej C. S. od dnia 1 października 2017 roku policyjną rentę rodzinną

w wysokości obowiązującej przed tym dniem.

O kosztach procesu Sąd ten orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku § 9 ust. 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia organ rentowy zarzucił Sądowi pierwszej instancji:

- 1) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji oddalenie wniosku strony Pozwanej o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia postępowania toczącego się przez Trybunałem Konstytucyjnym w zakresie stwierdzenia zgodności z Konstytucją m.in. art. 24a i art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i Służby Celno-Skarbowej oraz członkom ich rodzin (Dz. U z 2019 r. poz. 288 ze zm. zwanej dalej „ustawą zaopatrzeniową”) oraz przepisów wprowadzających od 1 października 2017 r. do niej regulacje dotyczące służby na rzecz państwa totalitarnego w sytuacji gdy podstawnym zarzutem Odwołującej jest niekonstytucyjność przepisów stanowiących podstawę zakazanej decyzji. Od tego rozstrzygnięcia uzależnione jest jednoznaczne potwierdzenie uprawnienia Pozwanego do ponownego ustalenia wysokości renty rodzinnej i wydanie z urzędu decyzji o przeliczeniu pobieranego świadczenia co powoduje, iż niezbędnym staje się weryfikacja postanowienia Sądu I instancji w trybie art. 380 k.p.c.;
- 2) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a to art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej i wskazania podstawy prawnej na podstawie, której Sąd Okręgowy ustalił wysokość renty rodzinnej dla Odwołującej z pominięciem art. 13b w zw. z art. 24a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2019 r. poz. 288 z późn. zm.), dalej ustawa zaopatrzeniowa;
- 3) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c., które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegające na dowolnej, a nie swobodnej ocenie charakteru służby męża Odwołującej, podczas gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało, że mąż Ubezpieczonej przebywał od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r. w Szkole Oficerskiej MBP w L.;
- 4) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 252 k.p.c., które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegające na zakwestionowaniu przez Sąd 1 instancji oświadczenia IPN, pomimo braku udowodnienia przez Ubezpieczoną okoliczności przeciwnych;
- 5) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 232 k.p.c., które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegające na uznaniu, że organ rentowy nie przedłożył dowodów potwierdzających, by w spornym okresie od 10 września 1952 r. do 15 lutego 1954 r. mąż Ubezpieczonej pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, podczas gdy powyższe w sposób jednoznaczny wynikało z dokumentacji złożonej przez IPN;
- 6) błąd w ustaleniach stanu faktycznego przez Sąd I instancji przejawiający się w bezpodstawnym uznaniu, że mąż Ubezpieczonej nie wykonywał zadań mających na celu zwalczanie opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, Kościoła i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, własności i bezpieczeństwa;
- 7) art. 24a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2019 r. poz. 288 z późn. zm.), dalej zwana „ustawą zaopatrzeniową”, poprzez jej niezastosowanie w sytuacji gdy bezspornym jest, iż mąż Odwołującej pełnił

służbę na rzecz totalitarnego państwa zdefiniowaną w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej,

8) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie w szczególności art. 13a ust. 5, art. 13b, art. 24a ustawy zaopatrzeniowej oraz § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej

Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U z 2015 r. poz. 1148 ze zm.), co skutkowało brakiem uznania, że mąż Odwołującej wykonywał służbę na rzecz państwa totalitarnego;

9) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t. j. Dz.U. z 2016 r. poz. 2270), dalej - ustawa zmieniająca, co skutkowało brakiem akceptacji przez Sąd dokonania przez organ emerytalny wszczęcia z urzędu postępowania w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości świadczenia;

10) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 13b ust. 1 pkt 4 poprzez jego niezastosowanie pomimo tego, że służba, którą pełnił mąż Odwołującej, tj. w jednostkach organizacyjnych podległych organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r. O jednoznacznie określone w treści ww. przepisu i są uznawane - zgodnie z ustawą zaopatrzeniową - za służbę na rzecz państwa totalitarnego,

11) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z dnia 16 lipca 1997 r. z późn. zm., dalej - Konstytucja) poprzez jego niezastosowanie i odmowę uznania mocy obowiązującej ustawy zaopatrzeniowej.

W oparciu o przedstawione zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego MSWiA z dnia 6 sierpnia 2017 r. nr świadczenia (...) i zasądzenie kosztów postępowania wg. norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi decyzję w zakresie zasądzenia na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za pierwszą instancję.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, iż Ustawodawca wprowadzając nowe zasady ustalania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy zobowiązał tym samym Pozwany organ emerytalny do wszczynania z urzędu postępowania

w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń i wysokości świadczeń stosownie do wyżej wymienionych przepisów w przypadku funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę na rzecz totalitarnego państwa, której definicję zawiera art. 13b w/w ustawy. Z tego względu organ emerytalny wystąpił w trybie art. 13a w/w ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o informację o przebiegu służby wszystkich świadczeniobiorców, którzy pełnili służbę przed 31 lipca 1990 r. Apelujący podkreślił, że organ emerytalny nie dokonuje samodzielnie kwalifikacji służby świadczeniobiorców i nie rozstrzyga czy była ona pełniona na rzecz totalitarnego państwa bowiem nie dysponuje dokumentami dotyczącym przebiegu ich służby. Organ emerytalny w tym celu występuje z wnioskiem, szczegółowo określonym w art. 13a w/w ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, który sporządza i przekazuje na podstawie posiadanych akt osobowych byłych funkcjonariuszy wszystkich służb podlegających do 31 lipca 1990 r. Ministrowi Spraw

Wewnętrznych informację o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Instytut Pamięci Narodowej wskazuje

czy służba świadczeniobiorcy była pełniona na rzecz państwa totalitarnego, o której mowa

w art. 13b Trudno przyjąć, że Instytut nie uczestniczący w postępowaniach lustracyjnych nie zgłaszałby zastrzeżeń do brzmienia ustawy zaopatrzeniowej gdyby interpretacja art. 13b budziła jakichkolwiek wątpliwości w zakresie interpretacji definicji „służby na rzecz państwa totalitarnego”, która została stworzona na potrzeby ustawy zaopatrzeniowej. Wobec wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie przeliczenia świadczeń osób pełniących służbę na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej organ emerytalny zobowiązany był do niezwłocznego przeliczenia ustalonych dotychczas dla strony odwołującej się świadczeń na skutek wejścia w życie w dniu 1 stycznia 2017 r. ustawy zmieniającej ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji. W myśl § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U. 2004, Nr 239, poz. 2404, z późn. zm.), środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby jest zaświadczenie o przebiegu służby, sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, wystawione przez właściwe organy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub Państwowej Straży Pożarnej. Natomiast zgodnie z art. 13a ust. 5 ustawy

z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, informacja

o przebiegu służby jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy. Informacja o przebiegu służby jest tym samym wiążąca dla organu emerytalno - rentowego przy wydawaniu przedmiotowych decyzji. W wykonaniu i zgodnie z powołanymi przepisami pozwany ustalił wysokość emerytury męża odwołującej, a złożenie do sądu odwołania od decyzji organu emerytalnego nie wstrzymuje wykonania tych decyzji. Skarżący podniósł, że Sąd Okręgowy odmówił zastosowania ww. regulacji a tym samym Sąd pierwszej instancji w sposób wyrazisty naruszył przepis art. 178 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu podlegają Konstytucji i ustawom. Nie jest więc jasne na jakiej podstawie Sąd Okręgowy odmówił ustawie zaopatrzeniowej mocy obowiązującej. Takie postępowanie jest bowiem, zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą niedopuszczalne (por. postanowienie TK

z dnia 13 stycznia 1998 r., U 2/97). Zdaniem skarżącej Sąd pierwszej instancji w ogóle nic zastosował przepisów stanowiących podstawę zaskarżonej decyzji i zarzucił brak wykazania przesłanek w postaci zwalczania opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa

i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli przez męża Odwołującej w czasie pełnienia służby. Jednak zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej podstawą jego zastosowania jest stwierdzenie, że osoba po której pobierane jest świadczenie renty rodzinnej, pełniła służbę na rzecz państwa totalitarnego, o którym mowa wyłącznie w art. 13b. Pozwany organ emerytalny poczynił stosowne ustalenia w tym zakresie, określone w art. 13a ustawy zaopatrzeniowej, bowiem otrzymał informację

o przebiegu służby ze stosownym stwierdzeniem od Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Odwołująca nie kwestionowała faktu pełnienia służby w jednostkach określonych w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej przez jej męża. Skarżący podniósł przy tym, iż nie wiadomo także na jakiej podstawie Sąd Okręgowy uznał, że pomimo tego, iż mąż ubezpieczonej pełnił służbę w jednostkach organizacyjnych podległych organom, o których mowa w pkt 1-3, w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r. to podejmowane przez niego działania nie miały żadnego związku ze zwalczaniem opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, Kościoła i związków wyznaniowych. Takie ustalenia uznać należy za całkowicie dowolne, bo oparte wyłącznie na zeznaniach osób, które nie posiadały żadnej wiedzy w tym zakresie. Z powyższych względów odwołanie powinno podlegać oddaleniu.

Ponadto apelujący stwierdził, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Na podstawie dominujących w doktrynie i orzecnictwie poglądów przyjmuje się,

że nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa

i zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczona wniosła o oddalenie apelacji oraz obciążenie organu rentowego kosztami postępowania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne i uzupełniając je przy wykorzystaniu dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych S. S. (1), uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Podkreślenia wymaga, iż Sąd Najwyższy w uchwale 7 Sędziów z dnia 16 września 2020 r. (III UZP 1/20) stwierdził, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Zauważając, iż Sąd pierwszej instancji powołał się na takie rozumienie treści normatywnej art. 13b ust. 1 cyt. ustawy, podkreślenia wymaga, iż postępowanie przed sądem powszechnym nie jest kontynuacją toczącego się przed organem rentowym postępowania administracyjnego. Celem tego postępowania nie jest więc bezpośrednia kontrola wcześniejszego postępowania, lecz rozpoznanie sprawy co do istoty. Nie budzi wątpliwości, że obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym regulacje dotyczące prowadzenia dowodów, w tym zwłaszcza ustanowione w tym zakresie ograniczenia, nie mają zastosowania w postępowaniu, które po wniesieniu odwołania toczy się przed sądem.

W postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się więc przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron. Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy istotny fakt może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe¹⁴. Ustanowione w art. 473 k.p.c. odstępstwo od ogólnych zasad uwidacznia więc merytoryczny aspekt postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych nakierowanego na pełne wyświetlenie podłoża sprawy oraz wszechstronnego rozstrzygnięcia wszystkich kwestii spornych.

W związku z przedstawionymi założeniami, należy określić status informacji Instytutu Pamięi Narodowej, wydanej w trybie art. 13a ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, w postępowaniu cywilnym. W postępowaniu przed sądem powszechnym informacja wydana w trybie art. 13a ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy powinna być traktowana jako środek dowodowy, który podlega swobodnej ocenie sądu na równi z innymi dowodami. Tylko wówczas możliwe jest bowiem poddanie sądowej kontroli informacji sporządzanej przez IPN w trybie art. 13a ust. 1 ustawy

o zaopatrzeniu emerytalnym. Podkreślić przy tym należy, iż wykładnia art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, zgodnie z którą kryterium pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa jest spełnione w razie formalnej przynależności odwołującego do wymienionych w tym przepisie formacji, sprawia, że informacja Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni stanowiłaby domniemanie prawne niezbite (praesumptio iuris tantum). Wbrew swej normatywnej konstrukcji, informacja ta funkcjonowałaby jako poważne odstępstwo od zasady bezpośredniości, a w pewnym stopniu od zasady niezawisłości sędziego orzekającego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Na tej zasadzie

w postępowaniu cywilnym funkcjonuje prawomocny wyrok karny skazujący, lecz tylko w zakresie ustaleń co do popełnienia przestępstwa. Natomiast konieczność zapewnienia pełnej kognicji sądu powszechnego co do faktu i prawa oraz, co do zasady, brak związania ustaleniami innych organów znajduje swoje uzasadnienie również w dotychczasowym orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W świetle orzecznictwa Trybunału dotyczącego spraw cywilnych, w sytuacji, gdy pozwy wnoszone są do sądu, który nie ma pełnej jurysdykcji odnośnie do faktów i zagadnienia prawnego danej sprawy, w takiej sytuacji możemy mieć do czynienia z odmową dostępu do sądu, bowiem art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności zakłada, że „sąd” ma jurysdykcję w zakresie wszystkich wątpliwości odnośnie do faktów i aspektów prawnych istotnych dla danego sporu. Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika więc konieczność, aby sąd orzekający w danej sprawie emerytalnej, w związku z zastosowaniem przez organ rentowy art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, miał pełną swobodę oceny indywidualnych czynów danej jednostki. Również w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się, że gwarancje konstytucyjne wymagają respektowania podstawowych, uniwersalnych elementów postępowania, od których zależy możliwość wydania sprawiedliwego rozstrzygnięcia. Trybunał stoi jednak na stanowisku, zgodnie

z którym do naruszenia prawa do sądu i prawa dochodzenia naruszonych praw lub wolności nie dochodzi, jeżeli skarżący dysponuje uprawnieniem do wszczęcia określonego postępowania lub podniesienia określonego zarzutu w danym postępowaniu (w związku z którym wnoszona jest skarga konstytucyjna), lecz okoliczności te mogą stanowić przedmiot innego postępowania albo skarżący dysponuje innymi środkami prawnymi służącymi ochronie jego interesu. W tym kontekście należy raz jeszcze podkreślić, że informacja Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni, wydana na podstawie art. 13a ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, nie podlega weryfikacji, zarówno na etapie powstania, ze względu na wyłączenie stosowania do niej przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, ani na etapie postępowania przed organem rentowym. Dopiero wraz z zainicjowaniem postępowania przed sądem powszechnym osoba, której informacja ta dotyczy, może zaprezentować swoje stanowisko. Uzasadnia to – w świetle standardów określonych w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP – przyznanie sądowi pracy

i ubezpieczeń społecznych pełnej kognicji w zakresie oceny indywidualnych czynów funkcjonariusza. W powyższym kontekście, należy przypomnieć, że organy stosujące prawo, mimo braku podstaw do stwierdzenia niekonstytucyjności przepisu, nie mogą zrekonstruować treści normy prawnej, która byłaby nie do pogodzenia z zasadami konstytucyjnymi. W takim wypadku pojawia się obowiązek stosowania wykładni prokonstytucyjnej, a więc ustalenia treści normy z poszanowaniem standardów konstytucyjnych. Prezentowana wykładnia

art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy spełnia te wymagania. Jednocześnie, wobec braku utrwalonej praktyki stosowania tego przepisu sprzecznie

z Konstytucją RP, nie jest konieczne zwrócenie się w tym zakresie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego. Należy zarazem podkreślić, że przyjęcie takiego rozwiązania nie pozostaje w kolizji oczekującym na rozpatrzenie wnioskiem Sądu Okręgowego w Warszawie, który postanowieniem z 24 stycznia 2018 r., XIII 1 U 326/18, zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności przepisów ustawy nowelizującej z 16 grudnia 2016 r. oraz zmienionej nią ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy z Konstytucją RP. Pytanie prawne Sądu Okręgowego dotyczy ukształtowania regulacji ustawowej w sposób ograniczający wysokość emerytury i renty w sposób naruszający zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, niedziałania

prawa wstecz oraz prowadzący do nierównego traktowania funkcjonariuszy. W ocenie Sądu Okręgowego wątpliwości budzi także sposób i tryb uchwalenia ustawy nowelizującej

z 16 grudnia 2016 r. Orzekając w przedmiocie tego wniosku, Trybunał Konstytucyjny nie będzie więc oceniał przedmiotowej regulacji z perspektywy wymagań rzetelnego procesu, ponieważ art. 45 ust. 1 Konstytucji RP nie został wskazany jako wzorzec kontroli. Wykładni art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy dokonywana z uwzględnieniem konwencyjnych i konstytucyjnych standardów prawa do sądu, wywodzonego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, można więc dokonać niezależnie od oczekiwanego rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego.

Zatem w realiach niniejszego sporu wyjaśnić należało, czy S. S. (1)

w okresie od dnia 10 września 1952 r. do dnia 15 lutego 1954 r. dopuścił się indywidualnych czynów – naruszających podstawowe prawa i wolności człowieka – służących reżimowi komunistycznemu. Do takowej oceny upoważniony jest również Sąd drugiej instancji. Pamiętać bowiem należy, iż w procedurze cywilnej funkcjonuje model apelacji pełnej, który charakteryzuje się tym, że sąd odwoławczy na skutek wniesionej apelacji ma możliwość ponownego, merytorycznego rozpoznania sprawy w granicach apelacji. Rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się zatem do kontroli zaskarżonego orzeczenia w świetle podniesionych przez skarżącego zarzutów, lecz postępowanie apelacyjne stanowi kontynuację postępowania przed sądem pierwszej instancji. Stąd ustawodawca przewidział możliwość uwzględnienia, w zakresie określonym w art. 381 k.p.c. nowych faktów i dowodów. Merytoryczne rozpoznanie sprawy oznacza więc, że ocenie sądu odwoławczego mogą zostać poddane dokonane przez sąd instancji ustalenia, jak i zastosowane prawo. Sąd odwoławczy realizując obowiązek ponownego, merytorycznego rozpoznania sprawy, jest uprawniony do dokonywania własnych ustaleń faktycznych, w oparciu o materiał dowodowy zebrany w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, bez konieczności ponawiania przeprowadzonych dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2017 r., I UK 212/16).

Zatem zarządzeniem z dnia 8 października 2020 r. Sąd drugiej instancji wezwał organ rentowy do wskazania wniosków dowodowych na okoliczność wykazania, że S. S. (1) w okresie od dnia 10 września 1952 r. do dnia 15 lutego 1954 r. dopuścił się indywidualnych czynów – naruszających podstawowe prawa i wolności człowieka – służących reżimowi komunistycznemu.

W piśmie procesowym z dnia 26 października 2020 r. organ rentowy złożył wniosek o wystąpienie do IPN Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o potwierdzenie prawidłowości wystawienia informacji o przebiegu służby S. S. z dnia 17 maja 2017 r., nr (...).

Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 235¹ par. 1 pkt 3 i 5 k.p.c., pominął wniosek dowodowy apelującej z dnia 26 października 2020 r., jako nieprzydatny do wykazania, iż S. S. (1) w okresie od dnia 10 września 1952 r. do dnia 15 lutego 1954 r. dopuścił się indywidualnych czynów – naruszających podstawowe prawa i wolności człowieka – służących reżimowi komunistycznemu i zmierzający jedynie do wydłużenia postępowania. Otóż bowiem informacja IPN z dnia 17 maja 2017 r. o przebiegu służby S. S. (1), przygotowana na podstawie art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 o zaopatrzeniu emerytalnym - zgodnie z jej treścią – sporządzona została na podstawie posiadanych akt osobowych, zaś akta te zostały dołączone do akt niniejszego postępowania i zostały włączone do materiału dowodowego.

Natomiast z dokumentów znajdujących się w tych aktach osobowych wynika, że w podaniu do WUBP w K. z dnia 17 stycznia 1952 r. S. S. (1) wystąpił o przyjęcie do Oficerskiej Szkoły Politycznej. W sporządzonym życiorysie podał, że urodził się w (...) r., jest sierotą wychowywanym przez ciotkę, pracował jako parobek, a po wyzwoleniu jako robotnik, od 1950 r. uczył się w dwuletnim Studium Przygotowawczym do Szkół Wyższych w K.. W ankiecie specjalnej podał, że jest wyznania rzymsko-katolickiego i nie znał swoich rodziców oraz nie posiadał rodzeństwa. S. S. (1) nauki w dwuletniej Szkole Oficerskiej w L. nie ukończył. We wniosku personalnym o przyjęcie do MO z dnia 7 kwietnia 1957 r. wskazano, że S. S., będąc jeszcze uczniem, został zwerbowany do Szkoły oficerskiej MBP w L.. Nauki nie ukończył, bo zwolnił się na własną prośbę. W trakcie pobytu w Szkole toczyło się przeciwko niemu postępowanie wyjaśniające dotyczące zarzucanego udziału w Związku (...) (do którego faktycznie należał) i wypowiedzi na tle zagadnień politycznych, z którymi się nie zgadzał, względnie je komentował. W charakterystyce służbowej z dnia 14 grudnia 1957 r. stwierdzono, że S. S. nie ma skryształowanego światopoglądu, gdyż „wziął ślub kościelny”.

Dokumenty te - ocenione przez Sąd drugiej instancji jako rzetelne i wiarygodne - nie dają żadnych podstaw do przyjęcia, że S. S. (1) w okresie od dnia 10 września 1952 r. do dnia 15 lutego 1954 r. dopuścił się indywidualnych czynów - naruszających podstawowe prawa i wolności człowieka – służących reżimowi komunistycznemu. Przeciwnie, z dokumentów tych wyłania się sylwetka

młodego chłopca, sieroty, nie znającego swoich rodziców ani daty swojego urodzenia, katolika, mającego poważne luki w wykształceniu, który zwerbowany został do Szkoły w L.. Nauki nie ukończył, gdyż podejmował działania (należał do Związku (...)) i zachowywał się (wypowiadał się na tematy polityczne, z którymi się nie zgadzał, względnie je komentował) w sposób nie akceptowany przez Szkołę.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd ten orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265).

/-/SSA Witold Nowakowski /-/SSA Marek Procek /-/SSA Ewelina Kocurek-Grabowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia